

Innst. S. nr. 39

(2005-2006)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 3:16 (2004-2005)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av materiellinves- teringsprosjekter i Forsvaret

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Sikkerhets- og forsvarspolitiske mål danner grunnlaget for utformingen av Forsvaret. Forsvarets operative evne skal gjøre Forsvaret i stand til å reagere på egnet måte i en gitt situasjon og er avhengig av faktorer som øvelses- og treningsnivå, kvaliteten og kvantiteten på materiell og egnetheten til ledelselementene og kommando- og kontrollapparatet, jf. Budsjett-innst. S. nr. 7 (2001-2002). Materiell er ett av elementene som er nødvendig for å oppnå militære kapasiteter og må ses i sammenheng med blant annet organisasjon, logistikk og eiendom, bygg og anlegg. De eksisterende prosessene og rutinene for Forsvarets materiellinvesteringsvirksomhet og prosjektstyring er i hovedsak gitt i St.meld. nr. 17 (1992-1993) Forsvarets materiellanskaffelsesvirksomhet og prosjektstyring. Ved behandlingen av Innst. S. nr. 25 (2000-2001), jf. St.prp. nr. 55 (1999-2000) Forsvarets Logistikkfunksjoner, ble Forsvarets Logistikkorganisasjon etablert med hovedoppgave å utøve fagmyndighet og forvaltningsoppgaver, anskaffe og levere materiell, forsyninger og andre varer på rett sted, til riktig tid med avtalt kvalitet og mengde til riktig pris. Nyanskaffelser av materiell, bygg og anlegg utgjorde i perioden 2000-2004 mellom 29 og 35 pst. av Forsvarets årlige budsjetter. For 2005 utgjør denne virksomheten i overkant av 8,6 mrd. kroner, av dette utgjør materiellinvesteringer i overkant av 7,4 mrd. kroner. I St.prp. nr. 1 (2004-2005) er kostnadsrammen for pågående og planlagte materiellinvesteringsprosjekter totalt anslått til ca. 79 mrd. kroner.

Materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme på over 500 mill. kroner eller som er av stor betydning for øvrig, blir særlig presentert for og godkjent av Stortinget.

Formålet med undersøkelsen har vært å vurdere måloppnåelsen i Forsvarets materiellinvesteringsprosjekter i forhold til styringsparametrene tid, kostnad og kvalitet. Formålet er belyst gjennom følgende problemstillinger:

1. Hvilke avvik fra planlagt tid, kostnad og kvalitet foreligger ved materiellinvesteringer i Forsvaret?
2. Hvilke årsaker kan forklare manglende måloppnåelse i Forsvarets materiellinvesteringsprosjekter?

1.2 Oppsummering av undersøkelsen

Undersøkelsen er gjennomført ved dokumentanalyse, intervjuer og spørreskjemaundersøkelse. Undersøkelsen omfatter vurdering av måloppnåelse i 19 materiellinvesteringsprosjekter for styringsparametrene tid og kostnad, og for ti av disse prosjektene for kvalitet.

Utvalget av prosjekter er foretatt i dialog med Forsvarsdepartementet.

Prosjektene for å anskaffe materiell til Hæren, Luftforsvaret og Sjøforsvaret ble fra 1. januar 2002 lagt inn under felles ledelse i Forsvarets Logistikkorganisasjon (FLO). Forsvarets felles prosjektstyringssystem, Prinsix, beskriver prosesser og prosedyrer som i hovedsak skal ligge til grunn for Forsvarets investeringsvirksomhet. Generalinspektørene har som øverste leder for sin forsvarsgren, ansvaret for å produsere forsvarsstyrkene og bestille nødvendig materiell fra FLO. Ledelsen i forsvarsgrenene fastsetter tekniske og funksjonelle krav til materialet, formidler rammer for prosjektene som er vedtatt av overordnet nivå og fastsetter de øvrige rammene for prosjektene. FLO fordeler og overfører materialet til bruker før materiellinvesteringsprosjektene blir avsluttet ved en terminering.

Forsvarskomiteen har pekt på at forsinkelser og overskridelser i enkeltprosjekter er uheldig, jf. Innst. S. nr. 220 (2003-2004) fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret og Innst. S. nr. 236 (1997-1998) fra forsvarskomiteen om Forsvarets materiell, bygg- og anleggsinvesteringer. Forsvarskomiteen viste til konsekvensene som overskridelser i et prosjekt kan ha for andre prosjekter, og pekte på den uheldige effekten dette har for Forsvarets troverdighet med hensyn til å styre store prosjekter. Det framgår av dette at forsinkelser og økte kostnader i materiellinvesteringsprosjekter kan påvirke Forsvarets evne til å oppfylle operative behov og gjennomføringen av andre materiellinvesteringer i henhold til planer.

1.2.1 Måloppnåelse

Forsvaret skal anskaffe materiell til riktig tid, til riktig pris og med avtalt kvalitet.

Undersøkelsen viser at 15 av 19 materiellinvesteringsprosjekter er forsinket med mer enn ett år i forhold til opprinnelig planlagt tidspunkt for levering av materialet. Sju av prosjektene er forsinket med mer enn fire år. Kostnadsrammene for åtte av de undersøkte materiellinvesteringsprosjektene har økt i forhold til opprinnelig plan. Fire av prosjektene har en økning i kostnadsrammen på 50 pst. eller mer. Undersøkelsen viser videre at fire av ti materiellinvesteringsprosjekter som det har vært mulig å vurdere kvaliteten til, har levert materiell som ikke oppfyller tekniske og funksjonelle krav.

Mer enn tre fjerdedeler av materiellinvesteringsprosjektene i undersøkelsen har manglende måloppnåelse på en eller flere av styringsfaktorene. Flere av prosjektene med manglende måloppnåelse på tid, kostnad og kvalitet er av så vesentlig karakter at investeringsbeslutningen er vedtatt av Stortinget.

Forsinkelser kan medføre at utbetalinger fra prosjektene forskyves i tid. Utbetalingene vil i slike tilfeller bli belastet et annet budsjettår enn opprinnelig planlagt, og kan medføre at finansieringen av andre planlagte prosjekter må bli forskjøvet. En gjennomsnittlig høyere prisstigning på militært materiell enn i samfunnet forøvrig, kan bidra til å forsterke denne effekten. Forsvarssjefen har i sine kommentarer til langtidsplanen for 2005-2008 uttrykt bekymring for mulighetene til å kunne finansiere behovet for nyinvesteringer i kommende langtidsperiode og på lengre sikt. I undersøkelsen stilles det spørsmål om forskyvninger i utbetalings-takten som følge av forsinkelsene, har påvirket mulighetene for å finansiere nye nødvendige materiellinvesteringer.

Tilgjengelig materiell er en av faktorene for å oppnå Forsvarets operative evne. Manglende tilføring av materiell for å fullføre forsvarsstrukturen med hensyn til kvalitet og operativ evne, ble senest tatt opp i forbindelse med statusrapporteringen for perioden 2002-2004 i langtidsplanen for perioden 2005-2008. I Innst. S. nr. 234 (2003-2004) fra forsvarskomiteen om den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008 understreket en samlet forsvarskomiteé behovet

for å prioritere operativ virksomhet og materiellinvesteringer. Undersøkelsen har vist manglende måloppnåelse i prioriterte materiellinvesteringsprosjekter. Dette påvirker Forsvarets evne til å stille nødvendig materiell tilgjengelig for de operative enhetene.

Materiellinvesteringsprosjektene anskaffer komplisert materiell som setter store krav til brukernes kompetanse. Forsinket levering av materiell innebærer at brukerne blir forsinket med å bygge opp teknisk og taktisk kompetanse på bruk av materialet. I undersøkelsen er det derfor stilt spørsmål om manglende måloppnåelse for viktige materiellanskaffelser har hatt følger for hvorvidt Forsvaret har oppnådd planlagt operativ evne.

KYSTVAKTFARTØYER

Konsekvensen av manglende måloppnåelse på tid, kostnad og kvalitet kommer tydelig fram i materiellinvesteringsprosjektene som skulle styrke den havgående helikopterbærende kystvaktflåten fram mot år 2000. Levert materiell oppfyller bare delvis kravene til kvalitet. Prosjektene er sterkt forsinket, og kostnadsrammene har til sammen økt med om lag 600 mill. kroner (2005-kroneverdi) i forhold til opprinnelige planer. Målet var opprinnelig at siste oppgraderte fartøy i Nordkapp-klassen skulle være levert innen utgangen av 1999, og det nye kystvaktfartøyet KV Svalbard skulle være operativt innen utløpet av år 2000. Sikkerheten ved bruk av helikopter i dårlig vær og mørke skulle tillegges stor vekt ved valg av utstyr og systemer. Luftvarslingsradaren som ble anskaffet, viste seg imidlertid ikke å fungere tilfredsstillende under disse forholdene. Radaren var da allerede installert på det nye kystvaktfartøyet og på to av de tre fartøyene som skulle oppgraderes. Organisasjonen som skulle levere materialet, og som anbefalte anskaffelsen av denne type radar, har selv påpekt at den hadde manglende oversikt over de flyoperative og sikkerhetsmessige behovene som helikopteroperasjoner fra fartøy til havs krever. Feilinvesteringen har medført at det kun er ett av de fire fartøyene som kan operere med helikopter under nevnte vær- og lysforhold. Forsvaret har selv gitt uttrykk for at det er av vesentlig betydning at de fire havgående kystvaktfartøyene er utrustet med tilstrekkelige kontrollsystemer for å kunne operere med helikopter. Det ble derfor i 2004 opprettet et nytt prosjekt for å anskaffe ny luftvarslingsradar. Planene er nå at alle de fire havgående kystvaktfartøyene skal være fullt operative med helikopter innen høsten 2006.

Målet med kystvaktprosjektene var å styrke den havgående kystvaktflåten med helikopter. Tilstedeværelsen av havgående kystvaktfartøyer har imidlertid vært lavere enn målet på grunn av feilinvesteringen av luftvarslingsradar. I tillegg er antall flytimer til operative kystvaktoppdrag blitt redusert, i forhold til perioden før anskaffelsen og installeringen av de nye radarene. Kystvakten har derfor i en periode på over fem år hatt vesentlig redusert evne til å løse oppgaver som krever bruk av helikopter fra de havgående kystvaktfartøyene. I undersøkelsen stilles det spørsmål om dette har hatt konsekvenser for evnen til å gjennomføre suverenitets-

hevdelse, ressurskontroll og miljø- og redningsoperasjoner.

PANSREDE KJØRETØYER TIL HÆREN

Prosjektet for å levere pansrede kjøretøyer til Hæren skulle opprinnelig anskaffe og oppgradere mer enn 500 kjøretøyer innen utgangen av 1998. Per 31. desember 2004 var imidlertid bare ca. 200 av kjøretøyene levert. Ferdigstillingen av prosjektet er etter nåværende planer forskjøvet til 2007 og vil da være ca. åtte år forsinket i forhold til opprinnelige planer. Dette innebærer at Hæren foreløpig mangler den planlagte mobilitet og beskyttelse prosjektet skulle levere i form av et stort antall pansrede kjøretøyer. Prosjektet skal både levere til og motta materiell fra andre materiellinvesteringsprosjekter. Utsatt levering av de pansrede spesialkjøretøyene kan ha betydning for ferdigstillingen av anskaffelsen av ildledningsinstrumenter til Hæren.

OPPDATERING AV FORSVARETS ORION OVERVÅKNINGSFLY

Prosjektet for å oppdatere Forsvarets fire overvåkingsfly ble godkjent av Forsvarsdepartementet i 1994 med en kostnadsramme på 519 mill. kroner. Kostnadsrammen hadde per 1. januar 2005 økt til 940 mill. kroner, en økning på 81 pst. Økningen i kostnadsrammen er blant annet knyttet til forsinkelser på grunn av at teknologiske nyvinninger førte til justerte tekniske løsninger, og at feil og mangler på utstyr måtte rettes opp. Reservedelsanskaffelser og krav til samvirke med allierte fly førte også til høyere kostnader enn planlagt. Justeringer for utviklingen i valutakurs utgjør ca. 125 mill. kroner av denne økningen i kostnadsrammen.

1.2.2 Styringsprosessen

Forsvarets felles prosjektstyringssystem, Prinsix, ble innført på grunnlag av forutsetningene gitt i St.meld. nr. 17 (1992-1993) Forsvarets materiellanskaffelsesvirksomhet og prosjektstyring. Prinsix gir rammer for hvordan Forsvaret skal gjennomføre og styre investeringsprosjekter. Systemet skal gi en enhetlig og effektiv styring av Forsvarets investeringer, blant annet gjennom klargjøring av ansvarsforhold. Det er Stortinget som fatter den endelige investeringsbeslutningen for alle større materiellanskaffelser, jf. St.meld. nr. 17 (1992-1993). Alle nødvendige forutsetninger for prosjektgjennomføringen skal være avklart før beslutning om videreføring av prosjektet til utviklings- eller anskaffelsesfasen tas.

Undersøkelsen viser at manglende måloppnåelse kan forklares med svakheter i styringsprosessen. Årsakene er både relatert til overordnet nivå, det vil si prosjekteier og kunde, og prosjektorganisasjonen som skal levere materialet. Forsvarsdepartementet har i St.meld. nr. 22 (1997-1998) Hovedretningslinjer for Forsvarets virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002 uttrykt at Forsvarets prosjektstyringssystem må utvikles videre med vekt på å forenkle beslutningsprosessen. Uklare styringssignaler fra overordnet nivå og mangler ved beslutningsprosessen er de årsaksforklaringene på manglende måloppnåelse som i størst grad

trekkes fram i spørreskjemaundersøkelsen. Det har blant annet vært hyppige utskiftninger av sentralt personell på overordnet nivå med beslutningsmyndighet og oppfølgingsoppgaver for materiellinvesteringsprosjekter. Manglende kontinuitet i bemanningen på overordnet nivå kan ha bidratt til at beslutningsprosessen ikke har vært gode nok for å oppnå tilstrekkelig effektivitet i prosjektgjennomføringen. Det er derfor stilt spørsmål om arbeidet med å utvikle effektive beslutningsprosesser har vært tillagt tilstrekkelig vekt. I undersøkelsen stilles det også spørsmål om mangelfull styring av enkelte materiellinvesteringsprosjekter har ført til at Forsvaret har en svakere operativ evne enn planlagt.

I St.meld. nr. 17 (1992-1993) ble det påpekt at opplæring for både prosjektledere og prosjektmedarbeidere var viktig for å sikre nødvendig kompetanse i styringen av materiellinvesteringsprosjektene. I St.meld. nr. 22 (1997-1998) ble det påpekt at Forsvaret har hatt problemer med å gjennomføre de planlagte prosjektene, først og fremst på grunn av mangel på personell med riktig kompetanse. Undersøkelsen viser at manglende kompetanse, bemanning og kontinuitet i prosjektorganisasjonen kan være årsaker til manglende måloppnåelse. Ansvar for at prosjektene har tilstrekkelig personellressurser ligger også hos prosjekteierne. I undersøkelsen er det derfor stilt spørsmål om overordnet nivå i tilfredsstillende grad følger opp prosjektene.

God planlegging er en forutsetning for styring og oppfølging av materiellinvesteringsprosjektene. Det er også en forutsetning at det foreligger relevante og gyldige planleggingsdokumenter for å sikre kontinuitet i prosjektorganisasjonen og hos prosjekteier. I St.meld. nr. 17 (1992-1993) ble det uttrykt at planlegging skulle vektlegges i større grad før det blir tatt beslutning om videreføring av prosjektet til utviklings- eller anskaffelsesfasen. Undersøkelsen viser at mangelfull planlegging kan være en årsak til manglende måloppnåelse i flere av materiellinvesteringsprosjektene. Undersøkelsen viser også at omfangsendringer og problemer med leverandør av materiell kan være årsaker til manglende måloppnåelse. God planlegging reduserer risikoen for omfangsendringer underveis i prosjektgjennomføringen. I store materiellinvesteringsprosjekter som går over lang tid, er det likevel stor risiko for at omfangsendringer er nødvendig for å oppnå et godt prosjektresultat. Dette innebærer at rutiner for hvordan omfangsendringer skal håndteres i beslutningsprosessen må være etablert før gjennomføring av anskaffelsen. Vurdering av leverandørers evne til å levere materialet er også en vesentlig faktor som både prosjekteier og prosjektorganisasjonen må ta hensyn til i planleggingen av materiellinvesteringsprosjektene og i forbindelse med kontraktinngåelser. Undersøkelsen viser også at det i svært liten grad er utarbeidet erfaringsrapporter fra prosjektorganisasjonene som grunnlag for erfaringsoverføring til planleggingen av nye materiellinvesteringsprosjekter.

Det vil være gjensidig avhengighet mellom de ulike styringsfaktorene tid, kostnad og kvalitet. Planlagt leveringstidspunkt er den styringsfaktoren som flest

prosjekter ikke oppnår. Dette kan ses i sammenheng med at kostnad og kvalitet oppgis som de viktigste styringsprinsippene i prosjektene. I St.prp. nr. 42 (2003-2004) Den videre moderniseringen av Forsvaret i perioden 2005-2008 er det uttrykt at operative behov, blant annet tilgang til prioritert materiell, skal tilfredsstilles raskere og bedre enn i dag. I undersøkelsen stilles det derfor spørsmål om tidsfaktoren har vært for lite vektlagt i prosjektstyringen.

1.3 Forsvarsdepartementets kommentarer

Forsvarsdepartementet avga uttalelse til rapporten 6. mai 2005 til Riksrevisjonen.

Forsvarsdepartementet opplyser at de forholdene som rapporten tar opp, vil bli analysert videre og understreker at undersøkelsens materiale gir nyttig informasjon til det pågående arbeid for å forbedre Forsvarets prosjektstyringssystem (Prinsix). Dette arbeidet foregår under ledelse av departementet, og det nye Prinsix vil være operativt i løpet av sommeren 2005.

Departementet er enig i at alle nødvendige forutsetninger for en rasjonell prosjektgjennomføring skal være avklart før beslutning om videreføring av prosjektet til utviklings- og anskaffelsesfasen tas, men legger til at innholdet i begrepet "nødvendige forutsetninger" vil variere fra prosjekt til prosjekt. Departementet mener dessuten det først i ettertid vil være mulig å bedømme slike forutsetninger på en fullgod måte.

Forsvarsdepartementet viser til at det i rapporten blir anført at det er en sammenheng mellom parameterne tid, ytelse og kostnad i et prosjekt. Departementet er enig i at de tre aktuelle styringsparameterne er viktige å legge til grunn, men at de kan være innbyrdes motstridende. Departementet peker videre på at det i prosjektarbeidene gjøres løpende anstrengelser for å maksimere ytelse og minimere kostnad og tid. Økt ytelse kan likevel medføre økte kostnader og gjennomføringstid. Det er derfor viktig at målene i utgangspunktet balanser. Forsvaret legger stor vekt på å holde kostnadene nede og samtidig framskaffe en akseptabel ytelse. I en slik situasjon vil tidsaspektet i mange tilfeller være den faktoren det renoneseres på. I krise- og krigssituasjoner kan tidsaspektet derimot ha en avgjørende betydning. I fredstid prioriteres imidlertid ofte kostnad og ytelse foran tid.

1.3.1 Måloppnåelse

Forsvarsdepartementet framhever at når rammefaktorer i et prosjekt forandres, må konsekvensene vurderes før en beslutning om endringer i prosjektet fattes. Departementet mener derfor at når man i ettertid skal vurdere prosjektets måloppnåelse, må dette ses opp mot de gjeldende mål for prosjektet - og ikke opp mot de mål som opprinnelig var satt.

Etter Forsvarsdepartementets oppfatning bør kontraktfestet tidsplan legges til grunn for analyse av prosjektets framdrift. Departementet viser til at det i det enkelte prosjekt alltid anslås et leveringstidspunkt på et tidlig stadium. Departementet mener imidlertid at det er knyttet stor usikkerhet til dette leveringstidspunktet,

blant annet fordi det ennå ikke er gjennomført kontraktforhandlinger som gir svar på leverandørens muligheter for levering i henhold til Forsvarets krav.

Forsvarsdepartementet viser videre til at rapporten peker på uheldige konsekvenser for brukerens operative evne når materiell ikke blir levert til det tidspunkt som opprinnelig var planlagt. Departementet påpeker at det undertiden kan oppstå forsinkelser i enkelte prosjekter, og det er derfor implementert mekanismer som i stor grad reduserer eventuelle skadevirkninger. Der som et materiellprosjekt blir forsinket, vil utbetalningene til prosjektet også bli utsatt. I slike tilfeller vil departementet kunne iverksette tiltak som forserer andre planlagte og prioriterte anskaffelser. Dette medfører at andre brukere kan anskaffe viktig materiell før planlagt tidspunkt, noe som bedrer deres operative evne. Departementet mener derfor at forsinket leveranse av materiell innenfor ett område ofte kompenseres med forseringer på et annet. De negative konsekvensene ved forsinkelser blir derfor etter departementets mening minimale for Forsvaret totalt sett.

Forsvarsdepartementet understreker at de undersøkte prosjektene i meget liten grad har kostnader utover kostnadsrammene. Det at overordnet myndighet vurderer usikkerhet og innvilger eller avslår en økning i kostnadsrammene, viser at det er tilstrekkelig kontroll med prosjektene. Det framgår ikke av undersøkelsen vesentlige avvik i prosjekter av nyere dato. Dette kan ifølge departementet bety at dagens styringssystemer er forbedret.

Forsvarsdepartementet viser til at undersøkelsen har fordelt kostnadsrammene for Prosjekt tilleggsanskaffelser for Kystvakten, Prosjekt lufradar til Kystvakten og Prosjekt tilpasninger av Nordkapp-klassen mot nytt helikopter på prosjektene Nytt kystvaktfartøy og Oppdatering av Nordkapp-klassen. Dette fører ifølge departementet til at de to prosjektene tilsynelatende har en stor rammeøkning og legger til at etablering av prosjekter gjøres med bakgrunn i hensiktsmessighet for gjennomføring.

Forsvarsdepartementet viser til at flere av de prosjektene hvor undersøkelsen har påvist en økning i kostnadsrammen, ble godkjent for usikkerhetsanalyser ble innført i Forsvaret. Departementet påpeker at staten fra 2000 innførte ekstern kvalitetssikring av alle store statlige investeringsprosjekter over 500 mill. kroner. Departementet viser videre til at Forsvarets overkommando ga ut en veiledning i håndtering av usikkerhet i 1999 og at usikkerheten nå skal vurderes i hvert enkelt prosjekt.

Forsvarsdepartementet viser til at det i rapporten blir lagt stor vekt på radaren som skal sikre innflygning til kystvaktfartøyene i dårlig vær og mørke. Dette er viktig utstyr som har vært mye omtalt, blant annet i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005), og hvor det med rette er pekt på sviktende rutiner i forbindelse med kontraheringen. Departementet mener at rapporten synes å konkludere med at Kystvakten ikke kan fungere før dette forholdet er rettet opp. Departementet opplyser at i realiteten fører man-

gelen kun til redusert bruk av kystvakthelikoptrene under dårlige værforhold og i mørke, og at Kystvakten med tilhørende helikoptre for øvrig fungerer som forutsatt.

1.3.2 *Styringsprosessen*

Forsvarsdepartementet understreker at god prosjektledelse er å planlegge og gjennomføre prosjekter slik at verdiskapningen blir størst mulig for Forsvaret innenfor definerte rammer. Dette innebærer at prosjekter skal nå sine mål innenfor rammen av de tre parametrene ytelse, tid og kostnad, slik det er redegjort for i rapporten.

Forsvarsdepartementet viser til at respondenter for ti prosjekter oppgir leverandørproblemer som forklaring på avvik i tid, kostnad og kvalitet. Etter departementets oppfatning er dette ikke et uventet resultat, da mangler hos leverandør ikke er unormalt i enkelte prosjektprosesser. Departementet viser til at man av rapporten kan få inntrykk av at forsinkelsene i et viktig prosjekt for Forsvaret, Nytt sjømålsmissil, skyldes forhold som Forsvaret kan påvirke, mens departementet mener det er framdriften i utviklingsarbeidet hos leverandøren, blant annet testing av missilet, som i all hovedsak har forsinket prosjektet. Departementet mener derfor at hovedårsaken til disse forsinkelsene ligger utenfor Forsvarets kontroll. Departementet mener at slike forsinkelser er noe som må påregnes i kompliserte utviklingsprosjekter. Departementet opplyser at årsakene til forsinkelsene og omfangsøkningene er det blitt redegjort for til Stortinget, jf. Innst. S. nr. 220 (2003-2004) og St.prp. nr. 54 (2003-2004). Departementet er imidlertid enig i at forsinkelsen kan ha negative konsekvenser for andre prosjekter i Forsvarets portefølje. Departementet viser også til at utviklingsprosjektet nå er planlagt avsluttet i slutten av 2006, men at det fortsatt knytter seg usikkerhet til framdriften på grunn av at testfyring av missilet våren 2005 ikke lot seg gjennomføre på grunn av lynnedslag i skytefeltet.

Forsvarsdepartementet viser til at uklare styringssignaler fra overordnet nivå, mangler ved beslutningsprosessen, manglende kontinuitet på overordnet nivå og manglende bemanning i prosjekter er de faktorene som hyppigst blir trukket fram i undersøkelsen som årsaker til manglende måloppnåelse i prosjektene. Departementet understreker at omfattende og presise avklaringer på et overordnet nivå ofte kan være tidkrevende og avhengig av utstrakt koordinering. For totalprosjektkoordinatorene, programsjefer og prosjektledere kan dette oppfattes som mangler ved beslutningsprosessen.

Departementet viser videre til at for alle de fire prosjektene med en økning i kostnadsrammen på mer enn 50 pst. i forhold til opprinnelig ramme, oppgir minst én av respondentene omfangsendringer som årsak til manglende måloppnåelse. Forsvarsdepartementet peker på at alle prosjekter er påvirket av usikkerhet og bemerker at når et prosjekts rammebetingelser endres, vil også prosjektets mål kunne endres.

Forsvarsdepartementet viser til at rapporten peker på avvik fra opprinnelige mål og rammer, men at den ikke konkluderer med hensyn til om Forsvarets styringssys-

temer ikke er gode nok. Departementet kan ikke se at det er belegg for at det kan stilles spørsmål om mangelfull styring av enkelte materiellinvesteringsprosjekter har ført til at Forsvaret har svakere operativ evne enn planlagt. Departementet mener at en riktigere konklusjon er at kontinuerlig oppfølging av utviklingen i det enkelte prosjekt i porteføljen fra overordnet nivå gir størst sikkerhet for en optimal utnyttelse av ressursene, i forhold til den strukturelle målsettingen. Det er imidlertid eksempler på prosjekter der usikkerheten har gitt seg utslag i vanskelige prioriteringer og ført til at mindre viktige anskaffelser er forskjøvet noe i tid.

FORSVARSDEPARTEMENTETS IVERKSATTE TILTAK

Departementet erkjenner at det noen ganger kan ha blitt fattet ikke-optimale investeringsbeslutninger for å holde kostnadene innenfor prosjektets økonomiske ramme. Departementet viser til at det er iverksatt tiltak for å forbedre usikkerhåndteringen i Forsvarets investeringsprosjekter. Det viser til blant annet innføringen av et nytt investeringskonsept, usikkerhetsanalyser og kompetanseutvikling. Departementet har sett behovet for å forenkle beslutningsprosessene mest mulig, og et viktig skritt i en slik retning er etableringen av en integrert strategisk ledelse. Departementet viser til at dagens styringssystemer er forbedret ved at overordnet myndighet vurderer usikkerhet og innvilger eller avslår en økning i kostnadsrammene.

Departementet viser til at de forholdene som rapporten påpeker om manglende bemanning i prosjektorganisasjonene, også framkommer gjennom interne gjennomganger i Forsvaret. Det er derfor viktig å tilstrebe kontinuitet i prosjektledelsen for å redusere prosjektrisikoen. Å kompensere for bortfall av personell vil i mange tilfeller bety at ny kompetanseoppbygging iverksettes.

1.4 Riksrevisjonens bemerkninger

Formålet med Riksrevisjonens undersøkelse har vært å vurdere måloppnåelsen i 19 av Forsvarets materiellinvesteringsprosjekter i forhold til å levere materiell til riktig tid med avtalt kvalitet og til riktig kostnad. Årsaker som kan forklare manglende måloppnåelse er også vurdert.

1.4.1 *Måloppnåelse*

Undersøkelsen viser at flere betydelige materiellinvesteringsprosjekter ikke har nådd målene for levering av materiell. Sju av 19 prosjekter er forsinket med mer enn fire år og fire prosjekter har en økning i kostnadsrammen på mer enn 50 pst. I fire av de ti prosjektene som er undersøkt for kvalitet, er materiellet levert med mangler. Materiellet fra to av de undersøkte prosjektene er nå tatt ut av Forsvarets struktur og langtidslagret, og det er derfor vurdert som lite relevant å undersøke disse med hensyn til kvalitet.

Riksrevisjonen er innforstått med at planforutsetningene for materiellinvesteringsprosjektene kan endres på grunn av endrede forutsetninger. Så lenge planforutsetningene ligger fast, forutsetter imidlertid Riksrevis-

sjonen at behovet for materiellet fortsatt er til stede slik det var forutsatt da det ble vedtatt å utvikle eller anskaffe materiellet. Riksrevisjonen mener derfor at en undersøkelse av måloppnåelsen i Forsvarets materiellinvesteringsprosjekter må knyttes til det opprinnelige formålet, dersom dette ikke senere er vedtatt endret.

Riksrevisjonen er enig i at undersøkelsen omfatter prosjekter med forsinkelser og/eller kostnadsøkninger i forhold til opprinnelige rammer der materiellet er levert med bedre kvalitet enn opprinnelig forutsatt, og at dette kan være god måloppnåelse. Riksrevisjonen vil imidlertid understreke at bedre kvalitet i tilfelle bør være basert på nye krav som er nedfelt i godkjente beslutningsdokumenter.

Undersøkelsen viser at planlagt leveringstidspunkt er den styringsparameteren som flest prosjekter i undersøkelsen ikke oppnår. Riksrevisjonen har merket seg at Forsvarsdepartementet framhever at kostnad og ytelse i fredstid ofte blir prioritert foran tid. Riksrevisjonen vil bemerke at Forsvaret anskaffer komplisert materiell der oppbygging av kompetanse er avgjørende for effektiv bruk av materiellet. Forsvarets evne til å utføre pålagte oppgaver er derfor avhengig av at planlagt materiell blir levert innen avtalt tid. Riksrevisjonen stiller på denne bakgrunn spørsmål om tidsfaktoren har vært for lite vektlagt i prosjektstyringen.

Forsvarsdepartementet opplyser at luftvarslingsradaren for kystvaktfartøyene er viktig utstyr som har vært mye omtalt, blant annet i Budsjett-innst. S. nr. 7 (2004-2005), jf. St.prp. nr. 1 (2004-2005). Det ble pekt på sviktende rutiner i forbindelse med kontraktingen. Riksrevisjonen har merket seg departementets uttalelse om at mangler ved luftvarslingsradaren for kystvaktfartøyene kun fører til redusert bruk av helikopter under dårlige værforhold og i mørke, og at Kystvakten med tilhørende helikoptre for øvrig fungerer som forutsatt. Riksrevisjonen viser til at Forsvaret selv har gitt uttrykk for at det er av vesentlig betydning at de fire havgående kystvaktfartøyene er utrustet med tilstrekkelige kontrollsystemer for å kunne operere med helikopter. Riksrevisjonen vil bemerke at materiellanskaffelsene til Kystvakten er over fem år forsinket og stiller derfor spørsmål om dette har hatt konsekvenser for evnen til å gjennomføre suverenitetshevdelse, ressurskontroll og miljø- og redningsoperasjoner.

1.4.2 Styringsprosessen

Riksrevisjonen registrerer at Forsvarsdepartementet mener det ikke er belegg for å hevde at mangelfull styring av enkelte materiellinvesteringsprosjekter har ført til at Forsvaret har en svakere operativ evne enn planlagt. Riksrevisjonen peker på at tilgjengelig materiell er en av faktorene som avgjør operativ evne, og at undersøkelsen viser manglende måloppnåelse i vesentlige materiellinvesteringsprosjekter med hensyn til tid, kostnad og kvalitet. Undersøkelsen viser også at manglende måloppnåelse blant annet er knyttet både til prosjektorganisasjonene som skal levere materiell, og til overordnet beslutningsnivå. Riksrevisjonen stiller derfor spørsmål om manglende måloppnåelse for viktige

materiellanskaffelser og mangelfull styring av enkeltprosjekter har påvirket Forsvarets operative evne.

Riksrevisjonen viser til at Forsvarsdepartementet gir uttrykk for at opplysningene gitt i en spørreskjemaundersøkelse av sentrale prosjektaktører må brukes med varsomhet som grunnlag for å trekke konklusjoner med hensyn til årsaker til manglende måloppnåelse. Riksrevisjonen er ikke uenig i dette, men vil peke på at årsaksanalysen i undersøkelsen bygger på funn fra tre hovedkilder; prosjektdokumentasjon, intervjuer og svar fra spørreskjemaundersøkelsen om årsaker til manglende måloppnåelse i det enkelte prosjekt.

Undersøkelsen viser at problemer med leverandør er en årsak til manglende måloppnåelse i flere prosjekter. Forsvarsdepartementet mener at mangler hos leverandør ikke er unormalt i enkelte prosjektprosesser. Riksrevisjonen bemerker at vurdering av leveringsevnen er en vesentlig faktor som det må tas hensyn til i planleggingen og ved inngåelse av kontrakter med leverandører.

Undersøkelsen viser videre at det i svært liten grad er utarbeidet erfaringsrapporter som grunnlag for erfaringsoverføring. Riksrevisjonen viser til Forsvarets eget verktøy for prosjektstyring hvor det er uttrykt at erfaringsrapporter fra prosjektene skal danne grunnlag for erfaringsanalyser. Dette understreker betydningen av at erfaringer fra tidligere gjennomførte prosjekter blir lagt til grunn for planleggingen av nye materiellinvesteringsprosjekter.

Riksrevisjonen viser til at omfangsendringer nevnes som en årsak til manglende måloppnåelse for sju av ti prosjekter med forsinkelse på tre år eller mer. Riksrevisjonen er enig i at omfangsendringer kan være nødvendig for å oppnå et godt prosjektresultat i store materiellinvesteringsprosjekter som går over lang tid, men vil peke på betydningen av tilfredsstillende rutiner for håndtering av omfangsendringer i beslutningsprosessen.

Undersøkelsen viser at beslutningsprosessen kan forbedres med hensyn til effektiv prosjektgjennomføring. Riksrevisjonen har forståelse for at beslutningsprosessen på overordnet nivå kan være krevende og avhengig av utstrakt koordinering. Riksrevisjonen har imidlertid merket seg at departementet er enig i at det likevel er behov for å utvikle mer effektive beslutningsprosesser.

Undersøkelsen viser videre at manglende kompetanse, bemanning og kontinuitet i prosjektorganisasjonen er årsaker til manglende måloppnåelse, og at det har vært hyppige utskiftninger av sentralt personell på overordnet nivå med beslutningsmyndighet og oppfølgingsoppgaver for materiellinvesteringsprosjekter. Riksrevisjonen har merket seg at disse forholdene også er framkommet ved interne gjennomganger i Forsvaret. Riksrevisjonen stiller derfor spørsmål om kontinuitet i prosjektledelsen er tillagt tilstrekkelig vekt.

1.5 Forsvarsdepartementets svar

Saken har vært forelagt Forsvarsdepartementet. Det følger av statsrådens svarbrev til Riksrevisjonen av 15. juni 2005:

" ...

1. Måloppnåelse

Riksrevisjonen viser til at flere av de 19 undersøkte materiellinvesteringsprosjektene ikke har nådd de opprinnelig fastsatte målsettinger. Prosjektene som er undersøkt er for øvrig godkjent i perioden fra tidlig på 1980-tallet og frem til 2001. Riksrevisjonen peker på at syv av de 19 sakene er forsinket med mer enn fire år. Fire av de 19 prosjektene har en økning i kostnadsrammen på mer enn 50%, og fire av de ti undersøkte prosjektene er levert med mangler når det gjelder kvalitet. For ni av prosjektene er det ikke vesentlige avvik i tid, kostnad og kvalitet.

Riksrevisjonen erkjenner at planforutsetningene for prosjekter kan endres, men understreker at måloppnåelsen må vurderes i forhold til det opprinnelige formålet, dersom dette ikke senere er vedtatt endret.

Departementet vil presisere at den som har godkjent et prosjekt, også kan beslutte endringer i prosjektet. I slike tilfeller vurderes måloppnåelsen opp mot den sist vedtatte målsettingen. Departementet vil legge til at endringer underveis også kan være et resultat av god styring og kontroll.

Riksrevisjonen har i sin undersøkelse funnet prosjekter der forsinkelser og/eller kostnadsøkninger følger av at prosjektet er levert med bedre kvalitet enn opprinnelig forutsatt. Riksrevisjonen understreker at bedre kvalitet i så fall bør være basert på nye krav, som er nedfelt i godkjente beslutningsdokumenter. Departementet er enig i dette. Departementet understreker likevel at prosjekter må vurderes opp mot de sist godkjente krav, der krav om bedre kvalitet er nedfelt i godkjente beslutningsdokumenter, og det dermed er godkjent utvidet tids- og kostnadsramme. Departementet viser til ytterligere omtale av denne problemstillingen i brev til Riksrevisjonen av 6. mai 2005.

Undersøkelsen viser at planlagt leveringstidspunkt er den styringsparameteren som flest prosjekter i undersøkelsen ikke oppnår. Riksrevisjonen stiller på denne bakgrunn spørsmål om tidsfaktoren har vært for lite vektlagt i prosjektstyringen. Departementet understreker at tid er en viktig styringsparameter i investeringsprosjekter, men at det for mange prosjekter, vil være enda viktigere å vektlegge kvalitet og kostnad. Dette er en vurdering som må gjøres i hvert enkelt tilfelle, dersom det blir nødvendig å foreta en prioritering mellom de fastsatte kravene til tid, kostnad og kvalitet.

Det har hatt uheldige konsekvenser for Kystvakten at den radaren, som ble besluttet anskaffet i 1996 til KV Svalbard og Nordkapp-klassen ikke har fungert etter hensikten. Helikoptrene har kunnet operere på Kystvakten, men mangler ved radaren har medført redusert bruk av helikopter når det er dårlig vær eller i mørke. Det ble derfor i 2004 besluttet å anskaffe ny radar, som planlegges levert i 2006.

2. Styringsprosessen

Riksrevisjonens undersøkelse dekker prosjekter som har pågått over lang tid. De fleste ble igangsatt på 1990-tallet. Styringsprosessen for investeringer er forbedret. Dette ved at departementet legger større vekt på beslutningsfasen, blant annet ved at alle kategori 1-prosjekter i dag gjennomgår en ekstern kvalitetssikring. Dette sikrer et bedre beslutningsgrunnlag, og dermed mindre behov for endringer i prosjektets gjennomføringsfase.

Undersøkelsen viser at mangler hos leverandør er en årsak til mangelfull måloppnåelse for flere av prosjektene. Riksrevisjonen understreker at vurderingen av leveringsevnen er en vesentlig faktor som det må tas hensyn til i planleggingen og ved inngåelse av kontrakter med leverandør. Departementet vil peke på at dette nettopp er et av de forholdene som inngår i den eksterne kvalitetssikringen av kategori 1-prosjekter.

Selv om leveringsevne vurderes, vil det imidlertid kunne oppstå forsinkelser hos leverandør som det er vanskelig å forutsi.

Riksrevisjonen har pekt på at det mangler en del erfarings- og termineringsrapporter fra flere av prosjektene. Departementet har tatt tak i dette og strammet inn forholdet, jf. blant annet vedlagte kopi av brev av 11. april 2005 til Forsvarsstaben.

Departementet understreker betydningen av å kunne foreta omfangsendringer i prosjekter ved behov. Slike endringer skal godkjennes av den myndighet som har godkjent prosjektet, og det er viktig med gode rutiner for håndtering av dette. Departementets vurdering er at ordningen fungerer tilfredsstillende i dag.

Forsvarsdepartementet er enig i at oppbygging av kompetanse er viktig i investeringsprosjekter, og at det derfor bør unngås for hyppige utskiftninger av sentralt personell. Utvikling av en egen karrierevei innenfor materiellforvaltning er et viktig tiltak for å bedre situasjonen. Forsvaret har iverksatt en sertifiseringsordning for prosjektledere for å bidra til forsvarlig kompetanse i de store prosjektene. De første prosjektlederne fikk sine sertifikater i mai i år etter å ha gjennomført et omfattende utdanningsopplegg. Dette vil ytterligere profesjonalisere Forsvarets håndtering av materiellinvesteringsprosjektene.

3. Oppsummering

Riksrevisjonen har funnet avvik i forhold til tid, kostnad og kvalitet i flere av de prosjektene som er undersøkt. Forsvarsdepartementet vil understreke at det har funnet sted en kontinuerlig forbedring av styringssystemene siden Forsvarets system for prosjektstyring, PRINSIX, ble introdusert på midten av 1990-tallet. Mange av prosjektene med avvik ble planlagt på 1990-tallet, og noen sågar på 1980-tallet. Departementet mener at med de forbedringer som har skjedd i hele perioden, har Forsvaret i dag et godt system for styring av investeringsvirksomheten."

1.6 Riksrevisjonens uttalelse

Riksrevisjonens undersøkelse viser at viktige materiellinvesteringsprosjekter som skal bidra til å løse Forsvarets oppgaver, er vesentlig forsinket og at flere prosjekter har hatt en betydelig økning av kostnadsrammen. I flere tilfeller er materiellet levert med mangler. Manglene ved luftvarslingsradaren for kystvaktartøyene med helikopter kan ha redusert evnen til å utføre pålagte oppgaver knyttet til suverenitetshevdelse, ressurskontroll og miljø- og redningsoperasjoner i mørke og dårlig vær.

Riksrevisjonen peker på at Forsvarets evne til å løse sine oppgaver i krig og fred er avhengig av at planlagt materiell blir levert til riktig tid og med avtalt kvalitet. Riksrevisjonen vil i denne forbindelse bemerke at rettidige leveranser også er viktig for å kunne gjennomføre en planmessig opplæring og trening av personell i bruk av avansert materiell.

Riksrevisjonen har merket seg Forsvarsdepartementets tiltak for å bedre styringsprosessen for investeringer, herunder at alle kategori 1-prosjekter nå gjennomgår en ekstern kvalitetssikring før de legges fram for Stortinget for godkjenning. Dette skal blant annet sikre et bedre beslutningsgrunnlag som medfører redusert behov for endringer i prosjektgjennomføringen.

Riksrevisjonen har videre merket seg departementets vurdering av at rutinene knyttet til omfangsendring nå fungerer tilfredsstillende, og at det har funnet sted en

kontinuerlig forbedring etter at Forsvarets system for prosjektstyring, Prinsix, ble introdusert.

Riksrevisjonen registrerer at det er iverksatt kompetanseoppbygging med sertifisering av prosjektledere, og at dette ifølge departementet vil profesjonalisere Forsvarets håndtering av materiellinvesteringsprosjektene.

Riksrevisjonen har for øvrig merket seg at departementet nå mener å ha et godt system for styring av investeringsvirksomheten.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Svein Roald Hansen og Tone Merete Sønsterud, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og lederen Lodve Solholm, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Dagfinn Høybråten, og fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Dokument nr. 3:16 (2004-2005) Riksrevisjonens undersøkelse av materiellinvesteringsprosjekter i Forsvaret som avdekker at 15 av de 19 undersøkte prosjektene er forsinket med mer enn ett år i forhold til opprinnelig planlagt tidspunkt, og sju av disse er forsinket med mer enn fire år. Kostnadsrammene for åtte av de undersøkte prosjektene har økt i forhold til opprinnelig plan, hvorav fire har en økning på 50 pst. eller mer. Videre viser undersøkelsen at det leverte materiell bare oppfyller de tekniske og funksjonelle krav i seks av de ti prosjektene hvor det har vært mulig å vurdere kvaliteten.

Komiteen viser til at forsvarskomiteen tidligere har pekt på at forsinkelser og overskridelser i enkeltprosjekter er uheldig, jf. Innst. S. nr. 220 (2003-2004) fra forsvarskomiteen om investeringer i Forsvaret og Innst. S. nr. 236 (1997-1998) fra forsvarskomiteen om Forsvarets materiell, bygg og anleggsinvesteringer. Der ble det blant annet pekt på at forsinkelser og økte kostnader i materiellinvesteringsprosjekter kan påvirke Forsvarets evne til å oppfylle operative behov og gjennomføringen av andre investeringer i henhold til planer.

Komiteen har også merket seg at departementet mener at det ikke er belegg for at det kan stilles spørsmål ved om mangelfull styring av enkelte investeringsprosjekter har ført til at Forsvaret har svakere operativ evne enn planlagt.

Komiteen vil understreke Riksrevisjonens påpekning av at Forsvarets evne til å løse sine oppgaver i krig og fred kan være avhengig av at materiell leveres til rett tid og med rett kvalitet, og at dette også er viktig for å kunne gjennomføre planmessig opplæring og trening av personell i bruk av avansert materiell.

Komiteen ser alvorlig på både omfanget av avvik og flere av avvikenes karakter. Komiteen vil spesielt peke på anskaffelsen av luftvarslingsradar til kystvakt-fartøyene, hvor Sjøforsvarets forsyningskommando (organisasjonen) som anbefalte den valgte radartypen,

selv påpeker at den hadde manglende oversikt over de flyoperative og sikkerhetsmessige behovene som helikopteroperasjoner til havs krever. Undersøkelsen gir ikke svar på hvorfor Sjøforsvarets forsyningskommando ikke skaffet seg nødvendig oversikt over disse kravene, før den valgte radartype. Komiteen vil understreke forsvarsledelsens ansvar for at prosjektor-ganisasjonen innehar nødvendig kunnskap og kompetanse til å foreta relevante innkjøp av forsvarsmateriell.

Komiteen viser til at denne feilinvesteringen har medført at Kystvakten i en periode på over fem år kan ha hatt vesentlig redusert evne til å løse oppgaver som krever bruk av helikopter, og dermed svekket Kystvaktens evne til å gjennomføre suverenitetshevdelse, ressurskontroll og redningsoperasjoner. Komiteen vil også peke på det alvorlige i at Forsvaret i en situasjon hvor det er behov for omfattende materiellinvesteringer, på denne måten pådrar seg helt unødige ekstrautgifter.

Forsvarsdepartementet mener at de til dels omfattende avvikene undersøkelsen avdekker kan forklares med svakheter i styringsprosessen, både på overordnet nivå og i prosjektor-ganisasjonen. Komiteen har merket seg at Forsvarets felles styringsprosjektsystem, PRINSIX, skal gi en enhetlig og effektiv styring av investeringene, blant annet gjennom klargjøring av ansvarsforhold.

Komiteen har merket seg at Forsvarsdepartementet mener at det har funnet sted en kontinuerlig forbedring av styringssystemene siden PRINSIX ble introdusert på midten av 1990-tallet, og at Forsvaret i dag har et godt system for styring av investeringsvirksomheten. Komiteen viser til at det nye PRINSIX først ble operativt fra begynnelsen av oktober 2005 og at det gjenstår å se om det oppfyller forventningene.

Komiteen viser til at Forsvarsdepartementet påpeker at noen av avvikene, både i kostnader og tid, skyldes at det er foretatt endringer underveis i prosjektet, og at måloppnåelsen må vurderes i lys av dette. Komiteen er enig i dette, men vil understreke at det da er viktig at endringer må dokumenteres og begrunnes gjennom prosjektets gang, slik departementet selv sier seg enig i.

Komiteen vil videre understreke viktigheten av at det utarbeides erfarings- og termineringsrapporter for prosjektene, og har merket seg at departementet har tatt tak i dette og strammet inn forholdet i brev til Forsvarsstaben.

Komiteen har også merket seg at det er iverksatt tiltak for oppbygging og ivaretagelse av god kompetanse på investeringsprosjektene og at dette, etter departementets mening, ytterligere vil profesjonalisere Forsvarets håndtering av materiellinvesteringsprosjektene.

Komiteen har også merket seg at alle kategori 1-prosjekter nå gjennomgår en ekstern kvalitetssikring før de legges fram for Stortinget for beslutning, blant annet for å sikre et bedre beslutningsgrunnlag og redusere behovet for endringer i gjennomføringsfasen.

Komiteen vil for øvrig vise til stortingsbehandlingen 5. april 2005 av Innst. S. nr. 145 (2004-2005) om

ekstrakt av Norges statsregnskap for administrasjonen av Svalbard for budsjetterminen 2003 og antegnelser til statsregnskapet og saker til orientering, der det ble gjort følgende vedtak: "Stortinget ber Regjeringen uten unødvendig opphold legge fram en egen sak for Stortinget som synliggjør hvordan Regjeringen skal gjenvinne overordnet styring med Forsvarets økonomi." Komiteen forutsetter at forbedring av prosedyrer for investering i forsvarsmateriell mv. vil være et viktig tema i den bebudete sak til Stortinget.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 3:16 (2004-2005) - Riksrevisjonens undersøkelse av materiellinvesteringsprosjekter i Forsvaret - vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 6. desember 2005

Lodve Solholm
leder

Svein Roald Hansen
ordfører

